за останніми даними нараховується більше трьох тисяч підприємств державного сектору. Їх діяльність – це джерело втрат для держави через неефективні механізми контролю та недостатню прозорість.

Перелічені чинники не є вичерпним переліком ініціатив до нової економічної політики України, а є лише частиною першочергових кроків, які мають найбільший позитивний ефект на стимулювання сталого економічного зростання в Україні. Стійке зростання української економіки залишається викликом. Очікуємо, що позитивні процеси триватимуть і чинники війни почнуть поступово скорочуватися, відновляться експортні можливості та стійко зростатиме створювана в Україні додана вартість.

1. Калініченко З. Д., Гузь І. І. Теоретико-методичний базис оцінювання економічного зростання на основі доданої вартості. Інформаційне суспільство: матер. Міжнар. наук. конф. (Тернопіль – Переворськ, 6-7 лютого 2023 року). Тернопіль, 2023. Вип. 74. С. 115-117.

2. Головний ринок. Як розвивається і зростає український експорт в ЄС. URL: https:// forbes.ua/company/golovniy-rinok-yak-rozvivaetsya-i-zrostae-ukrainskiy-eksport-v-es-02032023-12061.

3. Ященко А. Що потрібно зробити щоб забезпечити стійке економічне зростання України в перспективі. URL: https://antikor.com.ua/articles/323450vvp_shcho_potribno_zrobiti_ shchob_zabezpechiti_stijke_ekonomichne_zrostannja ukrajini

4. Шварц Д. Україна розширюватиме сухопутні транспортні коридори та експорт до ЄС. URL: https://www.unian.ua/economics/agro/pid-chas-viyni-ukrajinskiy-eksport-do-yes-dosyag- 28-milyardiv-minekonomiki-12105840.html.

УДК 336.7
DOI: 10.31733/17-03-2023-494-496

Роман КАРПЕНКО
доцент кафедри цивільно-правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук

Катерина ЗИКОВСЬКА
здобувач вищої освіти
Університету державної фіскальної служби

РИНОК БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Серед вітчизняних економістів та спеціалістів найбільше уваги ринку банківських послуг приділено в працях О. Дзюблюка, Є. Жукова, Ю. Качаєва, Ю. Коробова, О. Лаврушіна, А. Мороза, М. Мируна, М. Савлука, В. Усоскіна, Е. Уткіна та ін. Об'єкт дослідження – економічні відносини, які виникають між суб'єктами господарювання процесі функціонування ринку банківських послуг в Україні.

Ринок банківських послуг – законодавчо обумовлена система взаємовідносин між його суб'єктами, які складаються в процесі купівлі –продажу банківських послуг. Суб'єкти ринку банківських послуг – це продавці банківських послуг, якими завжди є банки, і покупці, якими можуть бути будь-які особи (юридичні або фізичні), включаючи самі банки. Об'єктом ринку банківських послуг завжди є банківська послуга – продукт одного чи декількох продавців банківських послуг [1, с. 157]. Важливим елементом функціонування ринку банківських послуг є канали доведення банківських послуг до споживачів.

Незважаючи на можливість отримання додаткових конкурентних переваг, переважна кількість найменших банків (IV група за класифікацією НБУ) не використовує кредитний рейтинг як інструмент підтвердження фінансової репутації позичальника, урізноманітнення джерел та інструментів запозичення, зниження вартості їх обслуговування (лише 2/5 банків IV групи мають довгострокові кредитні рейтинги). Близько 60 % від загальної кількості кредитних рейтингів банків України визначена на рівні uaBBB. Виходячи з вище наведеної інформації можна зробити висновок про те, що на фоні існуючого становища банківської системи України Банк буде мати конкурентні переваги у випадку:надання послуг з кредитування юридичних і фізичних осіб; залучення коштів фізичних осіб переважно на

довгострокові терміни та запобігання їх відтоку в подальшому; проведення роботи із зміцнення власної капітальної бази; отримання прибутку від діяльності; отримання довгострокового кредитного рейтингу на рівні uaBBB або вище.

Стан ринку банківських послуг багато в чому залежить від макроекономічних процесів, які відбуваються в державі. При зростанні грошової маси збільшується обсяг грошового обігу, від якого значною мірою залежить обсяг комісійних винагород банків. З іншого боку, непомірне зростання грошової маси призводить до інфляції. Інфляція зумовлює збільшення витрат банків на послуги (оплата праці працівників, господарські витрати). Девальвація національної валюти в цілому позитивно впливає на ріст комісійних доходів банків. Ринок банківських послуг в Україні вже пройшов стадію екстенсивного розвитку послуг і зараз перебуває на початковому етапі стадії інтенсивного розвитку. Його умовно можна поділити на 2 сегмента: ринок традиційних банківських послуг (послуги на ньому існують тривалий час без принципових змін) та ринок нових нетрадиційних послуг.

Ринок традиційних банківських послуг в своєму життєвому циклі перебуває на етапі спаду, що проявляється в посиленні конкуренції і намаганні банків активно розвивати нові послуги. В подальшому можливе його відносне звуження на розмір сегменту, який будуть поступово відвойовувати нові послуги. Він буде знаходитись під впливом загострення банківської конкуренції, що призведе до зменшення тарифів, спрощення механізмів надання послуг, збільшення часу роботи банку протягом будніх днів та у вихідні, активізації роботи підрозділів банків по зниженню собівартості послуг.

Ринок нетрадиційних банківських послуг у життєвому циклу перебуває на етапі зростання. Кількість послуг на ринку неухильно збільшується. Більша їх частина вже з'явилася, переважно за рахунок імпорту відповідних банківських продуктів з ринків розвинутих країн. Ці послуги пов'язані з використанням пластикових карток, Інтернет-системи, системи «клієнт-банк», послуги в сфері чекового обігу, трастові послуги. Важливим складовим елементом стану ринку є його універсалізація, яка на сьогодні в значній мірі є вимушеною і пов'язана з нестабільністю економічної ситуації. Процес універсалізації створює підґрунтя для перетворення банків у – фінансові супермаркети, де клієнт може отримати повний спектр послуг. Фінансовий супермаркет є дуже зручним для клієнтів, які мають попит на різноманітні послуги, а самим банкам дозволяє гнучко управляти процесом надання послуг та зменшувати їх собівартість.

Розвиток сучасних комп'ютерних технологій, за допомогою яких клієнт може не відвідуючи установ банків отримувати послуги в різних банках, створює підґрунтя для освоєння нових, нетрадиційних для банків сфер діяльності та спеціалізації банківських установ. Розвиток Інтернет – технологій сприяв появі в деяких країнах світу віртуальних банків, які кардинально відрізняються від традиційних, оскільки не мають ні головних офісів, ні філіалів. У США з 1500 банків, які надають послуги Інтернет – банкінгу, 26 функціонують повністю як віртуальні банки. Створення аналогічних банків можна очікувати і в Україні [1, с. 132]. Якщо на Заході основними інструментами оплати комерційних трансакцій стали кредитові пластикові карти, які передбачають автоматичне кредитування банком і тому є безпечним для продавців, то в Україні широкого застосування не отримали ні операції в Інтернет, ні використання кредитових пластикових карток. В Україні складається ситуація, коли товарний ринок в Інтернет випереджає відповідні банківські послуги і може залишитися без адекватної системи розрахунків. Господарські операції в системі Інтернет потребують швидкого механізму розрахунків в тій самій системі. Техніка дає можливості здійснювати переказ чеків та векселів через Інтернет, що значно підвищує потенціал даної системи. В Україні ще не створено нормативне підґрунтя, яке б сприяло розвитку відповідного ринку послуг. Існує кілька нормативних документів, які певним чином стосуються сфери Інтернет. Серед них Положення – Про порядок емісії платіжних карт і здійснення операцій з їх використанням» № 479 від 24.09.1999 р., Указ Президента – Про заходи щодо розвитку національної складової глобальної інформаційної мережі Інтернет та забезпечення широкого доступу до цієї мережі в Україні від 31.07.2000 [2, с. 244].

Великою проблемою банків, які працюють в Інтернеті, є гарантування їх безпечної роботи. Поряд з традиційними формами гарантування платежів як для покупців, так і для продавців, на банки покладається важлива функція-убезпечити проходження трансакцій через систему Інтернет. Вирішення проблеми безпеки розрахунків та подальше зростання кількості користувачів Інтернет може вивести послуги банків через дану мережу на одне з чільних місць в спектрі послуг українських банків. Широкої популярності набуває такий

більш безпечний різновид електронних банківських послуг як – домашній банкінг. В Україні активно використовується електронна система Клієнт-банк, яка дозволяє клієнтам банку шляхом приєднання до системи автоматизації банку оперативно вести свої рахунки та обмінюватись інформацією з банком. Зростання її ефективності підтверджують дані про значні обсяги проходження платежів незважаючи на невелику кількість користувачів. Однією з причин, яка звужує коло клієнтів системи – це її досить висока вартість і вузький спектр послуг: проведення платежів та отримання виписок по рахунках [2, с. 190].

До числа нових, перспективних банківських послуг в Україні можна віднести трастові послуги, які широко розповсюджені у світовій практиці і вже давно існують на західних ринках послуг. Ці послуги пов'язані з управлінням майном та іншими активами, які належать клієнтам. Найбільш розповсюдженими трастовими послугами в Україні є послуги, пов'язані з цінними паперами, наприклад андерайтінг, валютними цінностями (конверсія, дилінг), депозитарним обслуговуванням, збереженням цінностей у сейфах тощо.

1. Аржевітін С. М. Перші 10 років банківської справи в Україні. К. : Діалог Прес, 2000, 123 с.
2. Мороз А. М. Національний банк і грошово-кредитна політика: підручник. К. : КНЕУ, 2004. 368 с.

УДК 338.1
DOI: 10.31733/17-03-2023-496-498

Євенія КОВАЛЕНКО-МАРЧЕНКОВА
доцент кафедри аналітичної
економіки та менеджменту,
кандидат економічних наук, доцент

Катерина БУТ
студентка ННІ права та інноваційної
освіти Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ФАКТОР НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Інноваційна діяльність має складну систему взаємозв'язків із економічною безпекою держави, оскільки інтенсивність впровадження нововведень, з одного боку, зумовлена великою сукупністю організаційно-економічних факторів, а з іншого – впливає на стійкість і безпеку соціально-економічної системи держави за наступними напрямами.

По-перше, підвищення конкурентоспроможності національної економіки зі зростанням швидкості й ефективності інноваційних процесів, що призводить до зміцнення позицій на світовому ринку, зростання валютного прибутку, створює джерела довгострокового сталого та збалансованого розвитку. Це основна мета й умова виживання для суверенної держави.

По-друге, відомо, що інноваційний бізнес – це найбільш ризикований вид діяльності, а отже, перехід на інноваційний шлях розвитку вимагає формування специфічної інституційної системи захисту від фінансових і комерційних ризиків. Гострота проблеми в тому, що «страхуватися» від ризиків будь-якої діяльності централізована система управління вміє так, як ніяка інша. Тому тонкість розв'язуваної проблеми полягає в тому, що надійність і «ґрунтовність» системи страхування від ризиків не поховали б під собою стимули та можливості до ризикової діяльності в наших економічних агентів [1].

Саме це стосується і наступної, третьої проблеми, вона полягає в тому, що зростання інноваційної активності з неминучістю веде до збільшення інтенсивності інформаційних потоків, що загострює проблеми інформаційної безпеки держави, захисту прав інтелектуальної власності, потребує створення механізмів охорони комерційної таємниці для підприємств і можливостей використання результатів нововведень на користь саме українських суб'єктів господарювання та країни загалом.

По-четверте, збільшення кількості та ступеня радикальності нововведень створює постійну напругу і, навіть, загрозу існуючим корпоративним і державним інститутам, що не готові сприймати й адаптувати необхідні нововведення. У разі відсутності достатньої